

นับ เป็นเวลาอันยาวนานมาแล้ว ที่นักวิจัยทางการศึกษาได้พยายามค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำมาอธิบายถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียนได้

ในระยะแรก ๆ นักวิจัยทางการศึกษาได้ศึกษาถึงอิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันเนื่องมาจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ เซาว์นปัญญา เช่น ความถนัดทางด้านภาษา คำอ่าน การใช้เหตุผล เป็นต้น จากการวิจัยหลาย ๆ ครั้งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง .50 ถึง .75 แสดงว่าความถนัดมีส่วนในการอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประมาณ 1 ใน 4 ถึงครึ่งหนึ่งเท่านั้น (Cole 1974:329) นอกจากนี้ยังพบว่า การที่บุคคลมีเซาว์นปัญญาเท่ากัน มิได้หมายความว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากัน ดังที่ พูลทรัพย์ วงษ์พานิช (2523:2) ได้อ้างถึงข้อสรุปของเทอร์แมน (Terman) ว่า ความแตกต่างของความสำเร็จของบุคคลที่เซาว์นปัญญาเท่ากัน ส่วนใหญ่เนื่องจากองค์ประกอบที่มีได้เกี่ยวกับเซาว์นปัญญาและโบว์แมน (Bowman 1965:8) ได้ศึกษากับนักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน พบว่าเซาว์นปัญญาเป็นตัวทำนายที่เลวในการทำนายความสำเร็จ เพราะสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อาทิเช่น วิธีสอนของครู ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและสนใจบทเรียน ธรรมชาติของนักศึกษา ทศนคติของนักศึกษาที่มีต่อวิชาการ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง ในปี 1958 ทราเวอร์ส (Travers 1958:396) ได้รายงานว่าการหาทางให้นักศึกษามีการศึกษาที่ดีนั้น จำเป็นต้องเอาองค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจากองค์ประกอบด้านการศึกษามาประกอบ เพื่อพิจารณาหาทางช่วยเหลือต่อไป"

ดังนั้นการวิจัยในครั้งหลัง ๆ จึงมุ่งศึกษาถึงองค์ประกอบอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ
 เชาวนปัญญา อาทิเช่น การปรับตัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน ความสนใจ
 การยอมรับทัศนคติต่อสถาบัน เป็นต้น ปัญหากรม ชูติงกร (2520) ได้ศึกษาความสัมพันธ์
 ระหว่างองค์ประกอบทางด้านสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 อ.ธัญบุรี
 ปทุมธานี พบว่าองค์ประกอบทางสังคม ซึ่งได้แก่ การศึกษา รายได้ และอาชีพของบิดา
 มารดา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) นอกจากนี้
 เพรสคอตต์ (Prescott 1961:14-51 อ้างถึงใน พูลทรัพย์ วงษ์พานิช 2523:3) ได้
 รายงานถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักศึกษาว่ามี 6 องค์-
 ประกอบ ซึ่งสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้แก่ องค์ประกอบทางร่างกาย องค์ประกอบทาง
 ความรัก องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน
 วยเดียวกัน องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน และองค์ประกอบทางการปรับตัว

จากที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 นั้น มีทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเชาวนปัญญา และไม่เกี่ยวข้องกับเชาวนปัญญา ซึ่งสอด-
 คล้องกับข้อคิดของ อนาสตาซี ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์
 ประกอบทางด้านเชาวนปัญญา และไม่ใช้เชาวนปัญญา อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม
 การสนใจและองค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางด้านเชาวนปัญญาด้านอื่น ๆ (Anastasi 1961:142)

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 2 ด้านนั้นมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ไม่ได้ด้อยกว่ากันเลย โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับเชาวนปัญญานั้น อาจทำให้
 ผู้เรียนที่มีเชาวนปัญญาเท่ากัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันได้ ดังนั้นในการวิจัย
 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาตัวแปรทั้งที่เกี่ยวข้องกับเชาวนปัญญา (Intelligence)
 และไม่เกี่ยวข้องกับเชาวนปัญญา อันได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางปัญญา
 (Intellectual Environment) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงเชาวนปัญญาโดยเฉลี่ยของกลุ่ม
 เพื่อนสนิท และความเป็นที่นิยมในกลุ่มเพื่อนซึ่งชี้บ่งโดยฐานะทางสังคมมิติ (Sociometric
 Status).

ดังนั้นในบทนี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงรายละเอียดของตัวแปรต่าง ๆ โดยแยกเป็น
 ตอน ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเหล่านั้น ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
 ตามลำดับดังนี้

1. ตัวแปรด้านเชาว์ปัญญา (Intelligence)
2. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมทางปัญญา (Intellectual Environment)
3. ตัวแปรด้านฐานะทางสังคมมิติ (Sociometric Status)

เชาว์ปัญญา (Intelligence)

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า "เชาว์ปัญญา (Intelligence)" ไว้หลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ "เชาว์ปัญญา เป็นความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ และเป็นความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม" (ชัยพร วิชชาวุธ 2524:374)

เมื่อพิจารณาถึงความหมายของเชาว์ปัญญาแล้ว เป็นที่สงสัยว่า ความสามารถที่มีอยู่ในความหมายของเชาว์ปัญญานั้น ควรมาจากองค์ประกอบใด ด้วยเหตุนี้ นักจิตวิทยาต่างก็พยายามที่จะค้นคว้าหาทฤษฎีที่จะมาอธิบายโครงสร้างของเชาว์ปัญญา และทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นหลักในการสร้างแบบสอบเชาว์ปัญญาแทบทั้งสิ้น แต่ในที่นี้จะกล่าวแต่เพียงทฤษฎีของ ชาร์ลส์ สเปียร์แมน (Charles Spearman) เท่านั้น

ชาร์ลส์ สเปียร์แมน (1904, 1914, 1927) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้เสนอทฤษฎีที่อธิบายโครงสร้างของเชาว์ปัญญา คือ ทฤษฎีสองตัวประกอบ (Two-Factor Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า เชาว์ปัญญาประกอบด้วยความสามารถ 2 ส่วน คือ ความสามารถทั่วไป (General ย่อว่า 'g') และความสามารถจำเพาะ (Specific ย่อว่า 's') ในทฤษฎีของสเปียร์แมนเห็นว่า ความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านภาษา ตัวเลข ดนตรี ความจำ ฯลฯ มีส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่ร่วมกันคือ ความสามารถทั่วไป (g) คนเราแตกต่างกันที่ความสามารถทั่วไป (g) และภายในตัวคนเดียว ความสามารถจำเพาะ (s) ในด้านต่าง ๆ ก็แตกต่างกัน สเปียร์แมนเสนอว่า แบบสอบเชาว์ปัญญาทั่ว ๆ ไปควรจะวัดความสามารถทั่วไป (g) ของแต่ละบุคคล นักจิตวิทยาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ปัจจุบันแบบสอบเชาว์ปัญญาที่วัดความสามารถทั่วไป (g) ได้ดีที่สุดคือ แบบสอบแมทริซีสก้าวหน้าของราเวน (Raven's Progressive Matrices)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วัดความสามารถของเขาวนปัญญา โดยนำแบบสอบแมทริซีส ก้าวหน้าขั้นสูงของราเวน (Advanced Progressive Matrices) มาใช้กับนิสิต ด้วย เหตุผลที่ว่า แบบสอบชนิดนี้สามารถวัดความสามารถทั่วไปของสมองได้ดี

เขาวนปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บินेट (Binet) ผู้สร้างแบบสอบเขาวนปัญญาคนแรกเชื่อว่า เขาวนปัญญา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักจิตวิทยาสมัยต่อมาก็เชื่อ เช่นนี้ ในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบเขาวนปัญญา ก็นำผลของการสอบไปเทียบกับผลการเรียนของนักเรียน หากนักเรียนเรียนเก่งได้คะแนนไอคิวสูงกว่านักเรียนที่เรียนอ่อนก็ถือว่า แบบสอบเขาวนปัญญานั้น มีความตรง (ชัยพร วิชชาวุธ 2524:399) แต่จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .50 ถึง .75 ซึ่งไม่สูงมากนัก แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมิได้ขึ้นอยู่กับเขาวนปัญญาเพียงอย่างเดียว นักวิจัยก็ยังคงมีความเชื่อว่า เขาวนปัญญา เป็นตัวแปรที่สำคัญมากในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นจึงมีผู้ทำการวิจัยในเรื่องนี้กันมากทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ อาทิ เช่น มาลี ชุมเพ็ญ (2514:67, 71-73) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 369 คน โดยใช้แบบสอบแมทริซีสก้าวหน้าขั้นสูง (Advanced Progressive Matrices) วัดเขาวนปัญญา พบว่า เขาวนปัญญา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) เท่ากับ .35 สำหรับนักเรียนแผนกศิลปะ และแผนกวิทยาศาสตร์ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .24 และ .27 ($p < .05$) ตามลำดับ ในปี 2522 สุวิมล ว่องวานิช (2522:48-49) ก็ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1175 คน โดยใช้แบบสอบแมทริซีสก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) พบว่า เขาวนปัญญา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ .48 ($p < .01$) ในทำนองเดียวกัน สุปรียา ลำเจียก (2522:43-45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 641 คน โดยใช้แบบสอบแมทริซีสก้าวหน้ามาตรฐาน

(Standard Progressive Matrices) วัดเชาวน์ปัญญาพบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ .33 ($p < .05$) สำหรับนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่ามีความสัมพันธ์เท่ากับ .28 และ .41 ตามลำดับ ($p < .05$)

สำหรับการวิจัยในต่างประเทศนั้น บาร์ตัน และคณะ (Barton and Others 1972:338-404) พบว่า เมื่อใช้เชาวน์ปัญญาเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับ 6 จำนวน 169 คน และระดับ 7 จำนวน 142 คน แล้วปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบ เชาวน์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 6 มีค่า .6 ในวิชาคณิตศาสตร์ .38 ในวิชาวิทยาศาสตร์ .44 ในวิชาสังคม และ .52 ในวิชาการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับ 7 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .16, .53, .47 และ .65 ตามลำดับวิชาข้างต้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวมีค่าใกล้เคียงกับที่ ลิลล่า (Luehla 1963:153) ได้รายงานไว้ว่า คะแนนจากแบบสอบเชาวน์ปัญญา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ คือมีค่าอยู่ระหว่าง .10 ถึง .50 นอกจากนี้ ธอร์นไดค์ และฮาเกน (Thorndike and Hagen 1965:246-247) ได้พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง เชาวน์ปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเด็ก ระดับประถมศึกษา มีมากกว่าระดับมัธยมศึกษา และพบในเด็กมัธยมศึกษา มีมากกว่าระดับอุดมศึกษา คือ .70 ในระดับประถมศึกษา .60 ในระดับมัธยมศึกษา และ .50 ในระดับอุดมศึกษา

จากผลงานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง เชาวน์ปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนมากมีค่าเป็นบวก และมีขนาดปานกลางค่อนข้างต่ำ และบางครั้งพบว่า เชาวน์ปัญญาไม่ใช่เป็นตัวทำนายที่ดี

สภาพแวดล้อมทางปัญญา (Intellectual Environment) และฐานะทางสังคมมิติ (Sociometric Status)

ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมทางปัญญา และฐานะทางสังคมมิติ เป็นตัวแปรที่ไม่ใช่องค์ประกอบทางสติปัญญา แต่เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาว่า ตัวแปรเหล่านี้จะสามารถนำมาทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยได้หรือไม่เพียงไร

ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมทางปัญญานั้น เป็นเขาวนปัญญาโดยเฉลี่ยของกลุ่มเพื่อนสนิท ซึ่ง ซายน์ และมาร์กัส (Zajonc and Markus 1975:76) ได้กล่าวว่า "เขาวนปัญญาได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมทางปัญญา และสภาพแวดล้อมทางปัญญา เป็นผลเฉลี่ยของ เขาวนปัญญาของคนที่อยู่รอบด้าน" ดังนั้นถ้านิสัยคนใดมีเพื่อนสนิทที่มี เขาวนปัญญาโดยเฉลี่ยสูงแล้ว น่าจะทำให้นิสัยคนนั้นมี เขาวนปัญญาสูงด้วย แต่ถ้าเพื่อนสนิทมี เขาวนปัญญาโดยเฉลี่ยต่ำแล้ว น่าจะทำให้นิสัยคนนั้นมี เขาวนปัญญาต่ำด้วย และผลจากความสัมพันธ์นี้ก็จะมีเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ดังเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เขาวนปัญญาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแนวความคิดนี้ยังไม่มีมีการวิจัยมาก่อนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

สำหรับตัวแปรด้านฐานะทางสังคมมีตินั้น เป็นการศึกษาถึงฐานะความเป็นที่นิยมของกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน และสามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบถามสังคมมิติ ซึ่งริเริ่มสร้างโดยนักจิตวิทยา ชื่อ โมเรโน (1953) โมเรโนมีความเชื่อว่าบุคคลย่อมมีความรู้สึกต่อกันและกัน โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องมาทำงานร่วมกันในกลุ่มไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบก็ตาม จะต้องเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลจะแสดงความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ออกมาอยู่ตลอดเวลา ความรู้สึกเหล่านี้หาได้ขึ้นอยู่กับเหตุผลไม่ เขาคิดว่า ความรู้สึก อารมณ์ของบุคคลแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมีความแน่นอนจนน่าเชื่อถือได้ทีเดียว (นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2518:5) ดังนั้น โมเรโน จึงได้เน้นในการศึกษาเรื่องสังคมมิติ โดยนำสังคมมิติมาศึกษาถึงโครงสร้างของความรู้สึกบุคคลที่มีต่อกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงโครงสร้างของกลุ่มและสังคมทั้งหมด

ในวงการศึกษานำสังคมมิติมาใช้ เป็นประโยชน์ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่มีต่อกัน ซึ่งจะช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนคนใดเป็นที่นิยมมาก นักเรียนคนใดถูกรังเกียจจากเพื่อนฝูงหรือถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อกันเช่นนี้จะมีผลกระทบต่อจิตใจ ต่อการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู เมื่อครูได้ทราบถึงความสัมพันธ์เหล่านี้ จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจ และช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ในการศึกษาฐานะทางสังคมมิติ หรือความเป็นที่นิยมของกลุ่ม เพื่อนว่ามีมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับตัวแปรอะไรบางอย่างนั้น ได้มีการศึกษาเรื่องนี้ไว้พอสมควร อาทิเช่น ใน

ปี 1967 เซลล์ และ รอฟฟ์ (Seles and Roff) ได้ศึกษากับนักเรียน เกรด 4 ถึง เกรด 7 ในรัฐมิชิแกน และ เทกซัส พบว่าความเป็นที่นิยมนั้นมีความสัมพันธ์กับ เซาว์นัญญา ก่อนข้างต่ำ แต่ก็เป็นที่เชื่อถือได้ นั่นคือ เซาว์นัญญาสามารถทำนายความเป็นที่นิยมได้ ประมาณ 5 ถึง 10 เปอร์เซนต์ (Gordon 1975:169) กรอนสันด์ (Gronlund 1959: 190-191) ได้รายงานว่ ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับ เซาว์นัญญาของ นักเรียนเกรด 2 ถึงเกรด 7 พบว่ามีค่าเป็นบวก แต่ค่อนข้างต่ำ ($r = .32, .34, .31, .45, .31$ และ $.27$) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เซาว์นัญญาไม่มีความสำคัญในการเลือก ทางสังคมมิติ นอกจากนี้ กรอนสันด์ (Gronlund 1959:192) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ ระหว่าง เซาว์นัญญา และฐานะทางสังคมมิติคล้ายกับความสัมพันธ์ระหว่าง เซาว์นัญญา กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่าคนที่มีเซาว์นัญญาต่ำ เราสามารถทำนายได้เลยว่า จะต้องมึผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วย แต่ว่คนที่มีเซาว์นัญญาสูง เราไม่อาจจะแน่ใจได้ ว่จะต้องมึผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามไปด้วย เพราะมึองค์ประกอบอื่น ๆ อาทิเช่น แรงจูงใจ นิสัยทางการเรียน เป็นต้น ที่จะเข้าไปทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้มากกว่า เซาว์นัญญา เช่นเดียวกัน คนที่มีเซาว์นัญญาต่ำ อาจจะไม่ใช่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน แต่ คนที่เซาว์นัญญาสูงก็ยังไม่มึเหตุผลเพียงพอที่จะแน่ใจว่จะต้อง เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน สูงด้วย กมิน ไตรทิพย์ (2522:44) ได้ใช้สังคมมิติศึกษาสภาพความสัมพันธ์ทางสังคมของ นักเรียนในห้องเรียนแบบ RIT และห้องเรียนแบบธรรมดา โดยศึกษากับนักเรียนระดับประถม มปีที่ 2 จังหวัดชลบุรี พบว่ นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูงจะมีลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม และเซาว์นัญญาในทางที่ดี หรือมีลักษณะไปในทางบวก เช่น มีรูปร่างหน้าตาดี น่ารัก และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีเหตุผล และนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติต่ำ มีลักษณะทาง กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตรงข้ามกับนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง ซึ่งสอดคล้อง กับ ออซูเบล (Ausubel 1958:478) ที่ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่ทำให้เด็กมีฐานะทางสังคมมิติ สูง ได้แก่ ลักษณะทางบุคลิกภาพ ต้องเป็นคนแคล่วคล่อง ว่องไว ร่าเริง รูปร่างดี แต่งกาย เรียบร้อย ลักษณะทางสังคมเป็นมิตรที่ดี ช่วยเหลือการงาน รู้จักปรับตัวทางสังคม มองผู้อื่น ในแง่ดี มึน้ำใจ ส่วนเด็กที่เพื่อนไม่ชอบมีลักษณะ เป็นคนก้าวร้าว ขอบรังแกข่มเหง เห็นแก่ตัว อ่อนแอ ไม่สนใจเพื่อนฝูง ไม่สนใจกิจกรรม ขี้อาย ขลาดกลัว และหลบหน้า เช่นเดียวกับ บุญยั้ง เจริญยั้ง (2508:39-40) ได้กล่าวว่เด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง ส่วนมากจะเป็น

ผู้ที่แต่งตัวสะอาด เรียบร้อย คล่องแคล่ว ว่องไว และเป็นเพื่อนที่ดีที่สุด ส่วนลักษณะของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิต่ำ จะมีลักษณะตรงข้ามกับเด็กที่มีฐานะทางสังคมมิติสูง นอกจากนี้ เฮอร์ล็อก (Hurlock 1964:368 อ้างถึงใน กบิน ไตรทิพย์ 2522:98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะสนับสนุนพฤติกรรมทางสังคมในด้านเพศพบว่า เด็กหญิงจะได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าเด็กชาย เพราะเด็กชายมักจะแสดงความก้าวร้าวบ่อยและรุนแรง จึงได้รับการยอมรับทางสังคมน้อยกว่าเด็กหญิง

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ความเป็นที่นิยมในกลุ่มเพื่อนนั้น นอกจากจะได้อิทธิพลมาจากเขาวนปัญญาแล้ว ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย อาทิ เช่น บุคลิกภาพ โดยทั่ว ๆ ไป การแต่งกาย สภาพของจิตใจและอารมณ์ ความมีน้ำใจ การเข้าร่วมกิจกรรม และเพศ เป็นต้น

ฐานะทางสังคมมิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นได้มีผู้สนใจศึกษากันมากมาย ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ สุข เดชชัย (2506:437-443) ได้ทำการศึกษาระยะยาว เพื่อวิเคราะห์ตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 8 คน พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับเลือก เป็นตัวแทนสำหรับการศึกษาทั้งชายและหญิงมีเขาวนปัญญาไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ความสามารถในการเรียนต่างกันมาก จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ตัวการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนของนักเรียนเหล่านี้คือ ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วัฒนา พุ่มเล็ก (2512:68-71) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 จำนวน 232 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงและต่ำอย่างละ 116 คน พบว่าองค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญ องค์ประกอบหนึ่งที่เป็นเครื่องบอกถึงความแตกต่างของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนใน

ระดับมัธยมศึกษา พูลทรัพย์ วงษ์พานิช (2523:47) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ของบุคลากรทางการศึกษาและครูประจำการในวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร พบว่าตัวพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง คือการปรับตัวกับเพื่อน สำหรับการวิจัยของ ทองพูน บุญอึ้ง (2516:52) ได้ศึกษา เปรียบเทียบความสัมพันธ์ในคุณลักษณะด้านมโนภาพแห่งตน ฐานะทางสังคมมิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 176 คน พบว่าฐานะทางสังคมมิติ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($r = 0.41$ และ $.53$ ตามลำดับ) จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยเหล่านี้สอดคล้องกับการวิจัยในต่างประเทศ อาทิเช่น สตีเฟน (Stephen 1969:1865-A) ซึ่งได้ทำการศึกษากับเด็กที่มีอุปสรรคในการฟัง เกรด 4 และสูงกว่า จำนวน 63 คน โดยให้เด็กแต่ละคนเลือกเพื่อน 5 คน จากในห้องเรียนในแต่ละสถานการณืคือ สถานการณืทำงานพักผ่อน และนั่งด้วยกัน พบว่าฐานะทางสังคมมิติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) นั่นคือเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีฐานะทางสังคมมิติสูง กรอนลันด์ (Gronlund 1959:193-194) ได้รายงานว่ ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าคล้ายกับความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับ เซาวนปัญญา คือมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกค่อนข้างต่ำ โดย กรอนลันด์ ได้อ้างถึงการศึกษาของ บอนนี และ ลาฟลิน (Bonney and Laughlin) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ .14 ถึง .36 แต่ ลินด์ซี และ เออร์แดน (Lindzey and Urdan) ได้รายงานว่ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในนักศึกษาระดับวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ ฟาสท์ (Fast 1957:59-64) ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาในวิทยาลัยครูบอลสเตอร์ท เมื่อถือเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม สูง กลาง และต่ำ จากคะแนนสังคมมิติ พบว่ แต่ละกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากรายงานการวิจัยดังได้กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางปัญญาในกลุ่มเพื่อนสนิทกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกันน้อยมากทั้งใน

ประเทศไทยและต่างประเทศ แต่การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้มีผู้ทำวิจัยไว้มากพอสมควรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
สำหรับประเทศไทยยังมีการศึกษาเรื่องนี้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับมหาวิทยาลัยไม่มากนัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย